

635

Besluit van 15 november 1982, houdende regelen ter uitvoering van de artikelen 153 lid 4 en 263 lid 4 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie van 10 september 1982, nr. 447/682;

Gelet op de artikelen 153 lid 4 en 263 lid 4 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;

De Sociaal Economische Raad gehoord (advies van 18 december 1981);

De Raad van State gehoord (advies van 25 oktober 1982, nr. 2491/07/8242);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Justitie van 11 november 1982, nr. 550/682;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

Als prijsindexcijfer, bedoeld in de artikelen 153, vierde lid, en 263, vierde lid, van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek wordt aangewezen de prijsindex van de bruto investeringen in vaste activa van bedrijven.

Artikel 2

In aanmerking zal worden genomen de ontwikkeling van deze prijsindex sedert 1971.

Artikel 3

Het bedrag, genoemd in artikel 153, tweede lid onder a en 263, tweede lid onder a, moet worden afgerond op een veelvoud van twee en een half miljoen gulden.

Artikel 4

Het bedrag wordt niet opnieuw vastgesteld wanneer het bedrag waartoe verhoging of verlaging zonder afronding zou leiden, minder dan twee miljoen gulden afwijkt van het laatst vastgestelde bedrag.

Artikel 5

Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst.

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

's-Gravenhage, 15 november 1982

Beatrix

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

Uitgegeven de *dertigste* november 1982

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

Algemeen

Bij de invoering van de regeling voor structuurvennootschappen in 1971 is bepaald dat de structuurregeling niet geldt voor een naamloze of besloten vennootschap waarvan het geplaatste kapitaal te zamen met de reserves volgens de balans met toelichting minder dan tien miljoen gulden bedraagt. Dit bedrag moet wettelijk telkens bij algemene maatregel van bestuur opnieuw worden vastgesteld, wanneer de ontwikkeling van een bij Koninklijk besluit aan te wijzen prijsindexcijfer daartoe aanleiding geeft. Bij algemene maatregel van bestuur moeten nadere regelen worden gesteld omtrent de uitvoering van deze bepaling. Dit voorschrift staat thans in de artikelen 153, vierde lid, en 263, vierde lid van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, onderscheidenlijk voor de naamloze en voor de besloten vennootschap. Voor het minimumkapitaal van besloten vennootschappen kent de wet sedert 1978 een soortgelijke indexeringsregeling in artikel 178 lid 2. Het op grond daarvan te nemen, met dit besluit vergelijkbare besluit is tegelijk met deze algemene maatregel van bestuur ontworpen.

Deze algemene maatregel van bestuur strekt ertoe het prijsindexcijfer aan te wijzen en nadere regelen omtrent de toepassing te geven, zoals de wet voorschrijft. Er zal nog een algemene maatregel van bestuur moeten volgen, waarbij de financiële benedengrens van de structuurvennootschappen voor het eerst opnieuw wordt vastgesteld. Ook daarover zal de Sociaal Economische Raad worden gehoord. Omdat de indexcijfers waaruit kan worden gekozen de laatste jaren zijn gestegen, zal deze nieuwe vaststelling een verhoging betekenen.

Indien de som van kapitaal en reserves bij zulke vennootschappen slechts als gevolg van geldontwaarding tot boven tien miljoen gulden is gestegen, zullen zij ingevolge de wil van de wetgever geen structuurvennootschap behoeven te worden. Bestaande structuurvennootschappen die de statuten krachtens de artikelen 165 of 275 aan de structuurregeling hebben aangepast, zullen die regeling behouden, zolang de aandeelhouders de statuten op dit punt niet wijzigen. De aandeelhouders kunnen niet tot zulk een statutenwijziging besluiten voordat drie jaren zijn verlopen nadat de inschrijving als grote vennootschap in het handelsregister is doorgehaald wegens het niet meer voldoen aan de wettelijke grootte-grenzen. Zij behoeven daartoe niet over te gaan. De wet kent de mogelijkheid dat naamloze of besloten vennootschappen vrijwillig de structuurregeling toepassen. De ervaring leert dat het nogal eens voorkomt dat een vennootschap hiervan gebruik maakt. In vele gevallen betreft deze vrijwilligheid een meer of minder kort tijdvak dat voorafgaat aan de dag waarop de wet tot de regeling verplicht. Maar ook als het vooruitzicht op een naderende verplichte toepassing ontbreekt, komt vrijwillige toepassing voor. Verder zijn er voorbeelden dat een vennootschap de structuurregeling onverminderd blijft toepassen nadat de wettelijke verplichting daartoe is afgelopen. De indruk bestaat dat in dit geval soms een rol speelt dat het terugdraaien van de medezeggenschapsbevoegdheden van de structuurregeling een ongunstige weerslag kan veroorzaken op de betrekkingen tussen de vennootschap en haar werknemers. In andere gevallen wordt het voortzetten van de structuurregeling door alle partijen op prijs gesteld, omdat de regeling tot aller tevredenheid werkt. Het zetten van de stap terug zal niet altijd gemakkelijk zijn. Initiatieven van het bestuur om de structuurregeling te beëindigen zullen overigens – ingevolge de artikelen 164 en 274 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek – niet kunnen plaatsvinden zonder de goedkeuring van de zittende raad van commissarissen, die op grond van de structuurregeling is samengesteld. Het ligt dan ook niet voor de hand te verwachten dat alle vennootschappen die de mogelijkheid krijgen om drie jaren na de verhoging van het kapitaalscriterium de structuurregeling te beëindigen, dit ook werkelijk zullen doen.

In zijn advies over het ontwerp-besluit gaat het dagelijks bestuur van de Sociaal-Economische Raad in op de maatschappelijke gevolgen waartoe verhoging van de vermogensgrens zal kunnen leiden. Het schrijft: Strikt genomen had deze algemene maatregel van bestuur reeds in 1971 – het jaar waarin de wetgeving inzake de structuurvennootschappen tot stand kwam – moeten worden vastgesteld. Doordat dit niet is gebeurd, heeft tot dusverre nimmer een aanpassing van het in de wet gestelde criterium van tien miljoen gulden – welk criterium voor het jaar 1971 als adequaat werd beschouwd – kunnen plaatsvinden, hoewel daartoe, gelet op de aanmerkelijke geldontwaarding die zich sedert 1971 voltrok, zeker enige malen aanleiding zou zijn geweest. Als gevolg van deze geldontwaarding ligt het criterium van 10 miljoen gulden thans in feite veel lager dan het was in 1971. Dit betekent dat in de loop van de afgelopen tien jaar een aantal vennootschappen «grote vennootschap» en «structuurvennootschap» zijn geworden, die niet tot deze status zouden zijn gekomen wanneer sedert 1971 het kapitaalscriterium tijdig periodiek zou zijn bijgesteld, en waarvoor de wetgever in 1971 de onderhavige wetgeving ook niet beoogde.

Dit heeft consequenties wanneer op basis van de in de voorgestelde algemene maatregel van bestuur neergelegde regels binnenkort voor het eerst wordt overgegaan tot aanpassing van het kapitaalscriterium. Naar schatting van het Dagelijks Bestuur zou dit criterium dan moeten worden gesteld op het (afgeronde) bedrag van 17½ miljoen gulden. Te verwachten is dat ten gevolge van deze verhoging een niet onbelangrijk aantal structuurvennootschappen beneden de laatstgenoemde grens zal komen te liggen: dit aantal moet op ten minste enkele tientallen worden geschat¹. Een vrij groot deel daarvan – zo niet alle – zou echter naar alle waarschijnlijkheid geen structuurvennootschap zijn, indien aan de hand van de ontwikkeling van het indexcijfer eerder periodieke aanpassingen van het criterium hadden plaatsgevonden, en wel achtereenvolgens naar 12½, 15 en 17½ miljoen gulden: zij zouden namelijk alsdan niet of niet lang genoeg aan dit criterium hebben voldaan.

Gelijk boven werd uiteengezet mogen grote vennootschappen en structuurvennootschappen, die niet meer voldoen aan het kapitaalscriterium, hun registratie als grote vennootschap doen doorhalen, ook als dat niet-meer-voldoen het gevolg is van een optrekking van het criterium. De structuurvennootschappen mogen drie jaar na de doorhaling deze hoedanigheid opheffen en zich weer omvormen tot gewone vennootschappen. Dit betekent dat, wanneer over enige tijd het onderhavige criterium in één keer wordt verhoogd van 10 naar 17½ miljoen gulden, een aantal structuurvennootschappen plotseling tegelijk in de situatie komt te verkeren dat zij formeel gerechtigd zijn om hun inschrijving als grote vennootschap door te halen en om drie jaar later (een eventuele tussentijdse intredende verplichting tot herinschrijving daargelaten) hun status van structuurvennootschap te verlaten.

Het Dagelijks Bestuur meent er evenwel goed aan te doen te wijzen op mogelijk negatieve aspecten van deze consequentie, aspecten liggende op het sociaal-psychologische vlak. Sommige vennootschappen bezitten de status van structuurvennootschap reeds jaren. De organen en de ondernemingsraden van de evenbedoelde structuurvennootschappen hebben zich aan deze status aangepast en zijn erop ingespeeld geraakt. Voor de ondernemingsraden zal het feit dat zij invloed hebben gekregen op de commissarisbenoeming van waarde zijn. Een terugkeer van deze vennootschappen naar het «gewone» regime – waarin met name de ondernemingsraden bedoelde invloed niet hebben –, zulks op de enkele grond van de verhoging van het kapitaalscriterium, zou naar het oordeel van het Dagelijks Bestuur een ontwikkeling zijn die frustrerend kan werken op met name de ondernemingsraden en de werknemers. Deze terugkeer – met het bijgaande verlies van medezeggenschap – kan wellicht een gevoel van teleurstelling en onbehagen veroorzaken.

¹ Gebaseerd op: «De benoeming van commissarissen bij grote vennootschappen», bladzijden 48 t/m 54, van Mr. H. J. M. N. Honée (Kluwer/Deventer, 1979). Zie de bijlage.

Het Dagelijks Bestuur zou daarom krachtig willen aanbevelen dat wordt bevorderd dat structuurvennootschappen, die zouden overwegen om, wanneer over enige tijd het criterium wordt verhoogd van 10 naar 17¹/₂ miljoen gulden, hun inschrijving als grote vennootschap te laten doorhalen met de bedoeling om drie jaar later een einde te kunnen maken aan hun status van structuurvennootschap, de besluitvorming ter zake zowel procedureel als inhoudelijk met bijzondere zorgvuldigheid zullen doen plaatsvinden.

Deze aanbeveling van het dagelijks bestuur van de Sociaal-Economische Raad wordt door de ondergetekende onderschreven.

Door de binnenkort te verwachten verhoging van het kapitaalscriterium zal de wettelijk verplichte toepassing van de structuurregeling worden beperkt. Daar staat echter tegenover dat ter zelfder tijd enige uitbreiding van de wettelijk verplichte toepassing van de structuurregeling zal plaatsvinden als gevolg van het in werking treden van de Wet medezeggenschap in kleine ondernemingen per 1 mei 1982. Ten gevolge van deze wet zal de toepassing van de structuurregeling worden uitgebreid met die vennootschappen, die zelf of waarvan dochtermaatschappijen een of meer ondernemingen in stand houden waarin in de regel tenminste 35, maar minder dan 100, personen werkzaam zijn, mits bij de vennootschap en haar dochtermaatschappijen tezamen in de regel tenminste 100 personen in Nederland werkzaam zijn. Voor die vennootschappen zal de structuurregeling verplicht zijn wanneer zij voldoen aan het kapitaalscriterium en sinds tenminste drie jaren een ondernemingsraad hebben.

Artikel 1

Geraadpleegd over de te kiezen prijsindex raadt de directeur-generaal van de statistiek de prijsindex van de bruto investeringen in vaste activa van bedrijven aan (Statistisch Zakboek, tabel P 6, regel 5). Hij wijst daarbij op Statistisch Bulletin 36, no. 43 van 28 mei 1980, waarin de tabel «Jaarrekening 1625 grotere industriële ondernemingen 1977» staat. Uit de gegevens daarin, die uitsluitend industriële ondernemingen betreffen, leidt hij af dat het werkkapitaal van de desbetreffende ondernemingen voornamelijk vastligt in vaste activa, deelnemingen in buitenlandse ondernemingen, voorraden van eindprodukten, halffabrikaten, grond- en hulpstoffen. Hij vraagt zich af of voor de doeleinden van deze algemene maatregel van bestuur de deelnemingen in het buitenland een rol spelen. Dit is niet het geval, omdat de buitenlandse ondernemingen, waarin wordt deelgenomen, vermoedelijk eveneens het werkkapitaal vastleggen in vaste activa, gereed produkt, halffabrikaten, grond- en hulpstoffen. Ten slotte deelt hij mee dat er geen voornemens bestaan de genoemde reeks te beëindigen.

Afgezien van deelnemingen zijn de grootste posten in de tabel: vaste activa, voorraden en debiteuren. Omdat de beide laatste posten elk nog niet de helft bedragen van de post vaste activa is de keus gevallen op de prijsindex van bruto investeringen in vaste activa van bedrijven.

Artikel 2

Omdat de wet – aanvankelijk artikel 52c van het Wetboek van Koophandel – sedert 1971 de verplichting bevat tot een nieuwe vaststelling indien de ontwikkeling van het aangewezen prijsindexcijfer daartoe aanleiding geeft, wordt het cijfer voor 1971 aangewezen als uitgangspunt bij het beschouwen van deze ontwikkeling.

Artikel 3

Bij bedragen in de orde van tien miljoen gulden of meer, moet de speling in de afronding ruim zijn. Daarom wordt vaststelling op een veelvoud van twee en een half miljoen gulden voorgeschreven.

Artikel 4

Om te voorkomen dat de in artikel 3 voorgeschreven afronding te spoedig leidt tot wijzigingen, wordt bepaald dat afronding niet mag geschieden, zolang de stand van het prijsindexcijfer slechts een verhoging of verlaging met, onafgerond, minder dan twee miljoen gulden zou rechtvaardigen. Hoewel de woorden «aanleiding geeft» in de wet enige ruimte voor speling laten, is de wet zo dwingend gesteld, dat zonder artikel 4 zou kunnen worden geredeneerd dat zo gauw het prijsindexcijfer een verhoging of verlaging met onafgerond een en een kwart miljoen gulden zou rechtvaardigen, de Kroon verplicht is tot verhoging of verlaging met twee en een half miljoen gulden. Overigens verbiedt de wet het cijfer vaker dan om het andere jaar opnieuw vast te stellen.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes